І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 170. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ВЕРЕСНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 5, 1958 No. 170. VOL. LXV.

УРЯД ЗМАГАЄ ДО РЕДУКЦІЇ ФЕДЕРАЛЬНИХ ВИДАТКІВ

Вашингтон. — Уряд оборони і цивільної мобілізації 3 вересня повідомив, що зменшує число тих товарів, які досі закуповував на запас на час воєнної потреби. Досі урядові агенції купували 10 таких товарів, а тепер будуть робити запаси тільки з трьох. Ці редукції зроблено з огляду на те, щоб зменшити федеральні видатки в найближчому фінансовому році. Президент Айзенгавер і іншими засобами старається зменшити федеральний бюджет. І так 2-го вересня він не підписав законопроєкту про призначення 437 мільйонів долярів на побудову нових летовищ в найближчих 4-ох роках. Автор цього законопроєкту сенатор демократ з Оклагоми Майк Монроні заявив, що „вето" Президента „загрозить безпечному переходові американського летунства до джетової доби". Минулого тижня Президент закликав до ощадности в будівельній програмі, де залишилося коло 200 мільйонів долярів із більйонових видатків, призначених на побудову дешевих мешканевих одиниць. Президент заявив, щоб більшість із тієї не видаткованої суми заощадити. Минулого місяця Айзенгавер поставив „вето" проти законопроєкту, згідно з яким уряд мав видати 589 мільйонів долярів на пенсійний фонд цивільних федеральних урядовців. Внаслідок цього „вета" Конґрес змінив цей законопроєкт, скресливши в ньому пункт про федеральні видатки на пенсійний фонд. Після другої світової війни уряд почав був купувати важливіші металі, потрібні до воєнної продукції, навчений досвідом під час війни, коли звичайна продукція деяких металів не вистачала на збільшені воєнні потреби. В попередньому році уряд робив ще запаси з 10-ох різних матеріялів, а згідно з найновішим зарядженням Уряду Оборони і Цивільної Мобілізації будуть купувати на запас тільки три, а саме амозитовий асбест, малі діяманти і фільмову міку. В біжучому році видатки на ці запаси мали виносити 422 мільйони долярів. Але ця сума буде поважно зменшена. Президент Айзенгавер і його уряд турбуються тим, що бюджетові видатки дійдуть до суми 79-ох або навіть 80 більйонів долярів. В справі запасів воєнних матеріялів змінено плян таким способом, що давніше плянування п'ятирічних запасів мусить бути заступлене трирічними резервами.

Айзенгавер підписав кілька важливих законів

Нюпорт, Ровд Айленд. — 2-го вересня президент Айзенгавер підписав кілька важливих законів, між ними закони про публічні роботи, допомогу вишколенню науковців, зменшення податків від продажу, збільшення висоти федерального заборгування та інші. Президент висловив своє невдоволення з законопроєкту про дозвіл видати 1,118,128,835 долярів на публічні роботи, головним чином на реґуляцію рік та осушування піль, бо Конґрес не узглядни рекомендацій уряду з січня ц. р. Конґрес прийняв законопроєкт про видачу 877 мільйонів долярів на допомогу на вишкіл молодих науковців. Айзенгавер не є вдоволений також із цього закону, який не призначив фондів на стипендії для студентів, як цього домагався Президент в своєму бюджетовому зверненні. — Айзенгавер підписав закон про зменшення деяких податків, наприклад, податку від квитків до кіна, від залізничих квитків. 2-го вересня Президент підписав закон про збільшення висоти федерального заборгування до 288 більйонів долярів.

Дві великі залізничі лінії хочуть збільшити ціни за їзду

Ню Йорк. — Дві найбільші залізничі лінії Пенсилвенія і Ню Йорк Сентрал просять про дозвіл збільшити ціни на квитки на 15 відсотків. Міжстейтова Торговельна Комісія має дати їм дозвіл на це збільшення, яке було б опубліковане вже 1-го жовтня, а обов'язувало б аж від 1-го листопада. Квитки в першій клясі були б збільшені на 15 відсотків (спальні вози), а в звичайних возах на 5 відсотків. Якщо цей проєкт буде затверджений, то це буде вже третє збільшення оплат за їзду цими залізницями впродовж останніх двох років. В січні 1957 ці лінії збільшили ціну на квитки на 5 відсотків, а в травні ц. р. на 15 відсотків, але тільки в спальних возах. Також інші залізничі лінії плянують збільшити ціни за їзду тому, що мають дефіцит і не можуть докладати до своїх підприємств.

В АВТОВИХ КАТАСТРОФАХ ЗГИНУЛО, ЗГІДНО З ПЕРЕДБАЧЕННЯМ, 420 ОСІБ

Шикаґо. — Крайова Рада Безпеки передбачала, що під час трьох вільних днів під час „Дня Праці" згине 420 осіб, і так воно, на жаль, сталося. Крім того 114 осіб втопилося, а 87 осіб згинуло від інших нещасливих випадків, так що всіх людей згинуло 621. Під час „Меморіяльного Дня", „Дня Незалежности" і „Дня Праці" на шляхах і вулицях в автових катастрофах згинула 1, 161 особа.

Труман за створення яннайсильнішої оборони ЗДА

Кол. президент Гаррі Труман

Шикаґо. — В середу 3-го серпня ц. р. кол. президент Труман виступив із промовою на 40-ій конвенції Американського Леґіону, критикуючи в ній гостро оборонну програму уряду президента Айзенгавера і заперечуючи висловлене день перед тим на цій же конвенції твердження секретаря оборони Ніла Г. МекЕлроя, що загальна оборонна могутність ЗДА більша за оборонну силу Совєтського Союзу. Оборонну програму ЗДА назвав Труман у своїй промові не тільки поганою, але й катастрофальною, зокрема, тому, що ЗДА стоять далеко позаду за Совєтським Союзом в ділянці будування міжконтинентальних балістичних ракет і ще тому, що ЗДА зменшили занадто стан своїх збройних сил. Найважливішим завданням З'єдинених Держав під сучасну пору вважає Труман створення такої оборонної системи, що була б найсильнішою з усіх оборонних систем світу. Для здійснення цього ЗДА мусять докласти всіх своїх сил і засобів так, як це зробив през. Рузвелт, асиґнуючи 2,500,000,000 долярів на випродукування атомової бомби, яка допомогла закінчити переможно війну. Порівнюючи американську і совєтську збройні сили, Труман ствердив, що сьогодні Совєти диспонують 175 змодернізованими дивізіями, а ЗДА мають тільки 15 дивізій, озброєних перестарілою зброєю, ще з часу другої світової війни. Критикуючи оборонну політику ЗДА, Труман не називав по імені ні през. Айзенгавера, ні секретаря оборони МекЕлроя. В закінченні своєї промови він висловив вимогу тісної співпраці демократів і республіканців у справах закордонної політики і національної оборони.

Доллес вітає нові самостійні держави в Африці

Вашинґтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес заприсягав свого асистента для африканських справ Джозефа С. Сеттервейта і при цій нагоді висловив своє вдоволення з того факту, що в останніх роках в Африці постали нові вільні держави. Доллес заявив, що він вітає ці нові незалежні країни в Африці. „Існує дуже великий контраст між становищем вільного світу і поставою деяких інших держав до того наглого змагання до незалежности" серед африканських народів. Новий африканський відділ в американському департаменті обіймає всю Африку, крім Альжиру, який належить до Европи, та крім Єгипту і Судану, які належать до Відділу Близького і Середнього Сходу.

Сенатор Новленд починає виборчу кампанію в Каліфорнії

Сакраменто, Каліфорнія. — Республіканський сенатор Вільям Ф. Новленд, який старається про здобуття ґубернаторського становища, промовляв на прийнятті стейтової торговельної палати і сказав, що він відбере в виборах 4-го листопада ті 662,000 республіканських голосів, які під час правиборів впали були на його демократичного противника генерального стейтового прокуратора — Едмунда Дж. Бравна. Новленд казав, що в правиборах не голосувало коло 2,000,000 зареєстрованих виборців; він сподівається, що число 300,000 демократичних голосів, які він дістав у правиборах, буде значно збільшене в осінніх виборах. Сенатор обіцяє, що під час виборчої кампанії порушуватиме фінансові проблеми стейту, бо цьогорічний бюджет готов закінчитися в червні 1959 року дефіцитом 250,000,000 долярів. Новленд почав виборчу кампанію в четвер 4-го вересня. Бравн тішиться популярністю в Каліфорнії, і Новлендові важко буде його перемогти. Новленд лаяв Бравна за те, що відмовився з ним публічно дебатувати, та за те, що не виступає проти зловживань в робітничих організаціях.

В середніх школах Алберти вчитимуть української мови, починаючи з 1959 р.

Едмонтон, Алта. — Провінціяльний міністер освіти А. А. Алборґ проголосив, що восени наступного року албертські середні школи зможуть впроваджувати навчання української мови. Зоступник міністра освіти д-р В. Г. Свифт заявив, що від постанови Албертського університету залежатиме, скільки годин у шкільним році та скільки років студент, що вибрав українську мову, має її вчитись. Університетські чинники мають вирішити, чи українська мова має бути другою мовою для матрикуляції або нематрикуляційним шкіль. предметом. Деякі середні школи в Алберті вже зголосили, що хочуть провадити навчання української мови.

Створено Комітет для вшанування сен. Г. Александра Смита

Нюарк. — У зв'язку з відходом сенатора Г. Александра Смита із Сенату група провідних українців із стейту Ню Джерзі, що його він репрезентував у Сенаті, запланувала влаштувати окремі імпрези для відзначення заслуг сен. Смита і його теплого ставлення до українців і до української справи. Комітет задумує влаштувати бенкет на пошану сен. Смита, який відбудеться в суботу 11-го жовтня ц. р. в Українській Централі в Нюарку. З приводу цього бенкету буде видана спеціяльна пропам'ятна книжка. До участи в бенкеті запрошено багатьох видатних американських та українських діячів. До комітету входять м. і. головний предсідник УНС Дмитро Галичин, д-р В. Комаринський, полк. В. Кедровський. Головою комітету є адв. Іван Романишин, скарбником п. Мирон Леськів і секретарем п. Андрій Кейбіда. До комітету входять представники українських громад з Нюарку, Джерзі Сиги, Пассейку, Клифтону, Патерсону, Елізабету, Перт Амбою, Виппені, Меточину, Соммерфілду, Байонну, Менвіллу, Ню Брансвіку, Бавнд Бруку, Картерету, Кемдену і Трентону.

Франція готовиться до плебісциту над новою конституцією

Париж. — Із закінченням вакаційного періоду у Франції, під час якого все там завмірає, щораз жвавіше йдуть підготовчі праці для переведення плебісциту над новою конституцією, що відбудеться 28-го цього місяця. Лідер альжирських колоністів, які 13-го травня ц. р. започаткували „революцію" проти тодішнього уряду Пфлімлена, Леон Дельбек, заповів створення нової партії під назвою Республіканська конвенція, яка мала б охопити всіх звеличників де Ґоля. Знову ж Соціялістична партія матиме свій конґрес 11-го вересня. Передбачується гострі спори на тому соціялістичному конґресі між тими, що поручають підтримувати де Ґоля й голосувати за нову конституцію (між ними є секретар партії, кол. прем'єр Ґю Молле, член уряду де Ґоля) і тими, що пропаґують принципову опозицію проти нової конституції і проти де Ґоля. В Альжирі покликано то життя 16-членну комісію для нагляду над переведенням плебісциту, з колишнім активним дипломатом, Амрі Гоппмо на чолі. Плебісцит в Альжирі триватиме цілих три дні, від 26-го до 28-го вересня, але скриньки з голосами відкриють і підрахунок голосів буде відбуватись щойно після закінчення голосування.

В середу 3 вересня ц. р. остаточно устійнено текст нової французької конституції. Прем'єр ген. де Ґоль виступить з першою великою промовою в її користь в четвер 4 ц. м. на великому публічному вічі на площі Республіки в Парижі, де звичайно збираються комуністи. Від 12 червня, відколи фахівці-правники почали з доручення ген. де Ґоля писати текст нової конституції, заведено в тому тексті багато змін. Текст нової констиуції має бути проголошений через день-два. Плебісцит, що охопить 45 мільйонів голосуючих у Франції, відбудеться над тією новою конституцією 28 цього місяця. Її основний тенор — скріплення влади президента й уряду коштом парляменту.

ЗДА переводять вишкіл танкістів у Ливані

Бейрут. — Генерал Пол Адамс, командант американських наземних військ в Ливані, зорганізував для ливанських старшин і вояків вишкіл в орудуванні танками американської продукції, що їх ЗДА постачають тій країні. Вишкіл має характер вищого ступня, який не стосується самої їзди танком, тільки стратеґічного використовування і тактичного орудування. Ціль того вишколу — підвищити бойову здатність ливанської армії та її здібності до самостійної оборони країни проти ворога. На політичному фронті, один із лідерів радикальної опозиції, кол. прем'єр Саеб Салям, що до цього часу зберігав в Бейруті свою „приватну армію", перевів нову нараду з новим президентом Фуадом Шеґабом та заповів комунікат про готовість співпрацювати над поворотом до нормального життя в країні. У своїй нараді з Шеґабом, Саеб Салям обмірковував „ґарантії, які треба би мати у перехідному часі". За коментарями преси, всередині радикальних опозиціоністів в Ливані прийшло до гострої сварні про дальшу тактику і Салям силою захопив підпільну стацію лідера націоналістичної мусульманської молоді та знищив всі її споруди. Це ніби промостило шлях до відкликання страйку, який, зрештою, все ще проводиться під терором озброєних банд, що не дозволяють на нормальне торговельне життя.

У Західній Німеччині припинено імпорт вугілля з Америки

Бонн. — Західньо-німецький уряд проголосив ембарґо на закордонне вугілля. Практично це охоплює американське вугілля, дешевше від німецького, яке робить велику конкуренцію німецькому вугіллю. Порур'я (Рурська область) виказує грізну для німців надпродукцію вугілля. Через те панує там частинне безробіття, яке виявилось у втраті за останніх сім місяців кругло одного мільйона 8-годинних днів праці. Не зважаючи на те, рурський вугільний промисл накопичив на складах 10,300,000 тон вугілля, яке не знаходить збуту. Західньо-німецький міністер економії д-р Людвіґ Ерґард перевів довгі наради з рурськими промисловцями, у висліді яких промисловці погодились на знижку цін вугілля для промислових цілей, а уряд зобов'язався охороняти вугільну продукцію законним зупиненням довозу вугілля з Америки.

Південна Африка має нового прем'єра

Йоганнесбурґ. — Новим прем'єром Південно-африканської Федерації став на місце померлого 24 серпня ц. р. Йоганнеса Стрійдома, 56-річний міністер внутрішніх справ д-р Гендрік Френш Верверд, лідер націоналістичної партії. Він був одним із трьох кандидатів і переміг у тайному голосуванні на з'їзді тієї керівної в Південній Африці партії. Верверд є одним із головних авторів, теоретиків і реалізаторів, політики строгого відділювання білих і колірових мешканців Південно-Африканської Федерації. Не виключають, що за його правління Південна Африка проголосить себе самостійною республікою та може навіть виступить з Британського Коммонвелту.

АМЕРИКА БОРОНИТИМЕ ФОРМОЗУ І ОСТРОВИ

ДОЛЛЕС КОНФЕРУВАВ З АМБАСАДОРАМИ ДЕРЖАВ СЕАТО. — АМЕРИКАНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ НА ФОРМОЗІ ЗАПОВІДАЄ ЗБІЛЬШЕНУ ДОПОМОГУ

Віце-адмірал Роланд Смут, командант американських збройних сил на Формозі.

Вашинґтон. — Американські дипломатичні кола переконані, що ЗДА поспішать на поміч Національному Китаєві й обороняти муть не тільки Формозу, але й Квімой проти комуністичного наступу, — твердять газети. Державний секретар Джан Фостер Доллес конферував в середу 3 вересня ц. р. у Вашинґтоні з дипломатичними представниками 8-ох, поза ЗДА, держав, членів Організації Південно-східнього азійського оборонного пакту (СЕАТО), а саме — Англії, Франції, Австралії, Нової Зеляндії, Філіппін, Сіяму і Пакістану. Нарада тривала поверх годину. Вона мала на цілі поінформувати названі держави про становище ЗДА у справі теперішньої комуністичної загрози для національного Китаю. Формоза знаходиться поза засягом СЕАТО, однак всі ці держави близько зацікавлені далекосхідніми подіями, тим більше, що деякі з вищеназваних держав (напр. Філіппіни чи Сіям) знаходяться в сусідстві Формози, чи належать до тихо-океанського обширу. Державний секретар Доллес мав покликуватись на своїй нараді з амбасадорами держав СЕАТО на минулотижневе радіо-повідомлення з Пейпінґу, в якому заповідається „в найближчому часі" „визволення Тайвану (Формози) та прибережних островів". Крім того, державний секретар нараджувався з секретарем оборони Нілом МекЕлроєм, його заступником Доналдом Кворлесом та головою шефів об'єднаного штабу, генералом Натаном Тванінґом. Секретар оборони МекЕлрой, який саме вернувся з конвенції Американського Леґіону в Шикаґо, заявив, що він думає, що китайські комуністи будуть настільки мудрі, що не розпічнуть війни. З інших подій у зв'язку з цією справою треба згадати, що на Формозу відлетів генерал Куртіс Е. ЛеМей, заступник шефа штабу летунства, недавній шеф Летунської Стратеґічної Команди, який має славу найкращого знавця у користуванні воєнним летунством для оборонних і офенсивних цілей. Командант американських збройних сил на Формозі, віце-адмірал Роланд Н. Смут, висловився дуже оптимістично однаково про силу і бойові здібності національ-китайських збройних сил, як про поміч Америки в обороні проти комуністичної аґресії. Він доралжував бути „терпеливими" та запевняв, що національ-китайські збройні сили цілком приготовані відперти комуністичний наступ. Віце-адмірал Смут заявив, що національ-китайці „взагалі ще не почали боротися" та виключив можливість, щоб китайські комуністи могли збройно захопити Квімой. За коментарями преси, американська Сьома Фльота й інші американські збройні сили на Далекому Сході не візьмуть негайної участи в бойових операціях, якщо китайські комуністи заатакували б Квімой та перевели там висадну операцію. Але вони встрянули б активно тоді, коли виявилось би, що національ-китайці не всилі самі оборонитись. Адмірал Смут заповів, що „в дорозі" є посилена американська допомога для Національного Китаю. Секретар оборони МекЕлрой пояснив, що, мабуть, адмірал мав на думці скріплення Сьомої Фльоти та американського летунства на Формозі.

Нассер солідаризується з ком. Китаєм у справі Формози

Каїро. — Президент Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Нассер виголосив в середу промову з новою гострою атакою проти З'єдинених Держав та Англії, при чому він вказав на підтримування Америкою національ-демократичного китайського режиму на Формозі, як ніби на доказ, що Америка „імперіялістична" й „інтервенціоністична". Нассер заявив, що „ми знаємо, мабуть, краще географію від американців і тому визнали Китай та його 600-мільйоновий нарід, під час коли Америка продовжує підтримувати Тайван і ґенералісімуса Чіянґ Кай-шека. Ми всі знаємо, що Тайван є інтеґральною частиною Китаю" — заявив Нассер. Він закидав Америці й Англії, що вони підтримують „сіонізм" та що наставлені на „знищення арабського націоналізму". Така ціль — твердив Нассер — просвічувала американській інтервенції в Ливані й англійському висадові в Йорданії. Свою напастливу промову, що її передавано через радіо, Нассер виголосив на кілька годин після того, як до Каїро прилетів із Женеви генеральний секретар Об'єднаних Націй Гаммершилд для розмов над заведенням миру і спокою на Середньому Сході. Гаммершилд уже конферував з арабським міністром закордонних справ Махмудом Фавзі і мав заповіджену нараду з Нассером на четвер вечером. Нассер промовляв на відкритті так званої Виконної ради об'єднаних арабських держав, куди входять представники Єгипту, Сирії і Ємену.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** 28-го серпня підписав закон, яким уповноважує Спільну Конґресову Комісію Атомової Енерґії передати контр-адміралові Гайманові Дж. Ріковерові золоту медалю за заслуги в побудові першого підводного атомового човна „Навтилос". Ця золота медаля коштувала $2,500.

● **З Шикаґо** повідомляють, що Американське Лікарське Товариство, Федеральна Адміністрація Харчів та Ліків і Крайове Товариство Ліпших Підприємств розпочинають спільну боротьбу проти тих мандрівних торговельних аґентів, які ходять від хати до хати й намовляють людей купувати різні вітаміни та ліки проти цукриці, пістряка та послаблення життьової енерґії у чоловіків.

● **У липні ц. р.** число федеральних урядовців збільшилося на 6,305 і становило 2,373,409, — як повідомляє сенатор Гаррі Ф. Бирд, голова конґресової комісії для редукції неосновних федеральних видатків.

● **Авто індійського делеґата** в Об'єднаних Націях, 45-річного Чокги Девана, коло Пени Яну, Н. Й., з'їхало зі шляху і впало в рів. Чокга Деван, поламав собі ребра, а його жінка — руку. Поранені були також троє його дітей з чотирьох, що були в авті. Делеґат Індії з родиною вертався з Ніяґари.

● **21-річний інженер Філіп Касорія** о 3.35 год. по півночі виліз на каблевий 180 стіп заввишки стовп на мості Вільямсбурґ в Ню Йорку, щоб „обдумати справу своєї сварки з нареченою". Поліцист Вільям Пітерсон, який завважив юнака на стовпі, подбав про те, щоб він негайно зліз і закінчив обдумувати ту справу вже на землі. Міст Вільямсбурґ був 15 хвилин закритий для автомобільного руху.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Тарас Шмаґала,** син відомого піонера і головного радного Українського Народного Союзу Дмитра Шмаґали та новообраний президент Ліґи Української Молоді Північної Америки, заручився з Катериною Герман, дочкою сл. п. Григорія Германа, колишнього головного секретаря УНСоюзу, та Анни Герман, теперішньої заступниці головного предсідника УНС. Заручини були проголошені під час недавньої конвенції Ліґи Молоді, на якій Тарас Шмаґала був обраний президентом тієї організації.

● **Висвячення диякона Богдана Древецького у священики** відбудеться в неділю, дня 7 вересня ц. р., в українській православній церкві у Трой, Н. Й. Довершить свячень ВПреосв. Митрополит Іван Теодорович. Батьки й уся родина о. В. Древецького є членами УНСоюзу. Він сам і його дружина належать до 191-го Відділу УНСоюзу в Трой, Н. Й. Досі із трьох ґенерацій Древецьких членами У. Н. Союзу є 15 осіб. Диякон Богдан Древецький закінчив середню школу у Трой і теологічні студії в Колеґії св. Андрея у Вінніпеґу. У диякони він був висвячений 20 вересня 1957 р. ВПреосв. архиєпископом УПЦА Мстиславом.

● **В домі д-ра Василя Луцева,** відомого українського історика і дослідника мазепинської доби, який живе в Торонті, виникла була пожежа, яка загрожувала знищенням його бібліотеки і збірок. Пожежній сторожі повелося пожежу зльокалізувати й охоронити теж книжки перед знищенням їх водою.

● **Виставка українських поштових марок** відбулася в залі Народного дому в Аделайді, Австралія. Улаштовував її представник Українського Національного Музею і бібліотеки у ЗДА п. Віктор Морозенко.

● **Рукопис драми М. Бойченка „Мазепа"** передав кол. румунський дипломат, який живе тепер в північній Італії, на збереження до архіву режисера Євгена Деслава в Ніцці. В рукописі є повний текст двох прологів, перша дія, частина другої дії та конспект третьої дії. Цей твір М. Бойченка був досі невідомий.

У СВІТІ

● **На вулиці Бейруту** важко поранено колишнього військового аташе Іраку в Ливані, полк. Салига Самарая. Атентатчики поцілили його з авта трьома кулями з скорострілa. Полковник Самарай їхав із двома колишніми членами сирійського парляменту, втікачами з Палестини, але ніхто з них не був ушкоджений.

● **Нікіта Хрущов** перебуває тепер на відпочинку в Криму. Цими днями він прийняв там американсько-муринського співака, відомого комунофіла Робсона, з яким сфотографувався. Їхні фізіономії одна до одної дуже подібні.

● **Головою Скотленд Ярду,** славетної англійської кримінальної поліції, призначено 48-річного Джозефа Сімсона, за освітою адвоката, довголітнього поліційного старшину. Він має 6 стіп 3 цалі висоти і важить 230 фунтів. Його тижнева платня 100 фунтів, себто 280 дол. Йому підлягають 16,500 уніформованих і цивільних поліціянтів. Злочинність набрала в Англії страхітливих розмірів.

● **З Москви** повідомляють, що минулого тижня в СССР випущено на висоту 281 милі ракету з двома собаками Бєлянкою та Пьострою, які вернулися живими й непошкодженими на землю. Експеримент переведено десь в центральній частині РСФСР.

● **Національ-китайський суд на Формозі (Тайвані)** засудив двох американців, колишніх летунських старшин, на 12 і 15 років в'язниці за пачкування героїни. На Формозі найменша кара за таку провину — 12 років в'язниці.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗНОВУ МАРИВО СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Несподівано міжнародний овид захмарився знову так, що відродився острах, чи не стоїмо напередодні вибуху світової війни. Ніби всі найвищі державні мужі ЗДА на літній відпустці — і Президент, і державний секретар, і сенатори, які ще зберегли мандати з 85-го Конгресу. Проте, серед цього затишшя двічі скріплювано Сьому воєнну фльоту на водах Тихого океану, секретар армії й командант усіх наземних військ в тихоокеанському просторі відвідали Японію, Південну Корею і Формозу (Тайвань), а філіппінський президент скликав надзвичайне засідання ради міністрів, на якому покликано до життя державну раду безпеки, визнавши ситуацію на Далекому Сході за найбільш загрозливу для всіх країн тихоокеанського обширу. Такий самий настрій великого занепокоєння настав в Японії, у Новій Зеляндії і в Австралії.

Весь цей шум вийшов внаслідок обстрілювання китайськими комуністами гарматним вогнем з азійського суходолу та бомбардування летунством островів у Формозькій протоці, що становлять наче міст до самої Формози, осідку національ-китайського уряду. Комуно-китайське командування раз-у-раз заповідає через радіо, що в найближчому часі буде переведений генеральний наступ на острів Квімой, найбільший з кільканадцятьох острівців, які, поруч із 63-ма островами так званого Пескадорського архипелягу, залишились в руках демократичного правління після оволодіння комуністами китайського суходолу в 1949 році. Комуністи, не мавши тоді морської фльоти та летунства, не могли перевести висаду на острови. Проте, вони весь час говорили про „визволення", заявляючи, що ті острови, включно з Формозою „окупували" американці, які послуговуються, як своїм знаряддям, китайськими націоналістами. Тепер вони твердять, що прийшла хвилина „визволення".

Первісне припущення, що це тільки пуста погроза комуністів у ході холодної війни, переходить у переконання, що вони дійсно приготовляються до нової великої воєнної авантюри. ЗДА не мають формального обов'язку захищати ті острівці, які є тільки стратегічними форпостами Формози. Однак, комуно-китайська пропаганда роками твердить, що ЗДА — це „паперовий тигр". Тому, якби Америка дозволила комуністам загарбати ті острови, то це було б для неї „затратою обличчя" в очах усіх азійських народів. Водночас, байдужність Америки супроти долі островів у Формозькій протоці не врятувала б миру, бо комуністи, підбадьорені перемогою, напевне зреалізували б швидко плян „визволення" самої Формози й Пескадорів, до оборони яких зобов'язана Америка резолюцією Конґресу і договором із національним Китаєм з 1955 року.

На те, що китайські комуністи рішилися на війну, вказують недавні наради в Пейпінгу з участю Хрущова і найвищих совєтсько-китайських військовиків, у висліді яких Хрущов і Мао Тсе-тунг заявили свою повну однозгідність і солідарність „проти агресії і в обороні миру", що в комуністичній мові може означати боротьбу проти приявности американців на Формозі. Знавці китайських відносин твердять, що Мао Тсе-тунг не сподівався, що проголошена ним відлига („нехай цвітуть сто квітів в одному саду") приведе до такого нагального антикомуністичного зриву в Китаї. І тому прийшла гостра реакція у постаті репресій і засуджування всякого ревізіонізму. Воєнна виправа проти Формози — ідеальний спосіб відвернути увагу китайських мас від комуністичних злочинів. Недарма ж Тіто запевняв, що Мао Тсе-тунг не боїться атомової війни, бо — мовляв — розраховує, що після неї все ще яких 300 мільйонів китайців, отже половина населення, залишиться при житті. На зріст відваги Мао Тсе-тунга вплинуло ніби і його переконання, що тепер американська військова сила, в порівнянні з комуністичною не така то вже велика, і що тому тепер — найдогідніший момент для удару.

Очевидно, Пейпінг може жорстоко розчаруватись. Але гостає сутнє питання: чи захоче Москва активно підтримати Китай? Хрущов свідомий того, чим він рискував би, вплутавшись в атомову війну. Але небезпека в тому, що коли прийде до стрілянини у протоці Формози, то її не можна буде обмежити. ЗДА і її тихоокеанські союзники свідомі небезпеки, яка грозила б від захоплення комуністами Формози, віддаленої на 90 миль від Філіппін. І тому вони мусять боротися. Невідомо ж, чи Москва не буде примушена прийти комуністичному Китаєві з допомогою, коли йому грозитиме погром. А це й означало б третю світову війну.

АМЕРИКАНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО

І знову сотки тисяч і мільйони молоді життєрадісним гамором сповняють школи. Новий шкільний рік! Минули безжурні дні літніх ферій, а за ними знову: раннє „поготівля" до школи, поспішний сніданок, а потім від дев'ятої години ранку — благословенна тиша в хаті, на вулицях міст і по шкільних коридорах. Для тих, що мають діти у шкільному віці, всі ці „приємності" ранку стають знову гостро актуальними, а для тих, що їх шкільна проблема не заторкує, це — сповнені сентиментальними спогадами далекі рефлексії з юних днів „весни" . . .

З якими новими плянами й надіями входить американське шкільництво в новий, 1958-рік? Який сучасний стан цього шкільництва, розколиханого й частинно здезорієнтованого розреклямованими „совєтськими науково-технічними осягами, їхніми „спутніками"? Чи справді американська система недомагає, які мінуси вона має? Або чи все те, що минулого року написано на ці теми в американських журналах і пресі, чи все те „страхи на ляхи"?

З початком цього літа відбулася в Женеві 21-ша Міжнародна Конференція Публічного Виховання, в якій взяло участь 70 держав, що делеґували на цей міжнародний парлямент своїх найкращих педагогів та виховників. Численна делеґація ЗДА виготовила й роздала учасникам конференції 130-сторінковий звіт про стан і осяги американського шкільництва, елементарного, середньошкільного та високого, у французькій, еспанській, російській та англійській мовах. З цього авторитетного документа довідуємось багато дечого такого, про що пересічний обиватель цієї країни мало або й зовсім не знає.

Ділячись своїми враженнями з женевської шкільної конференції, д-р Фредрика М. Тендлер, педагог із Рочестеру, Н. Й., світової слави виховниця, пише на сторінках фахової преси: різниці поміж американською і совєтською виховною системою справді великі, але зовсім для нас не понизливі! У нас переважає піклування про індивідуальний розвиток учня, а в СССР панує психоза масового виховання, з тим, що найкращі талани йдуть на службу державі. Що треба нам наслідувати — це ентузіязм та відданість науці, які там панують.

В згаданому звіті американської делеґації на Міжнародну Виховну Конференцію в Женеві (його можна дістати за 50 центів у Державному В-ві у Вашинґтоні) подано на початку, що американське шкільництво завдячує багато духовому вкладові інших народів, і що воно своєю „єдністю в різнородності" служить для добра всього світу. За останні два роки, читаємо у цьому документі, американське суспільство виявило небувале заінтересування шкільною справою, зокрема щодо якости свого шкільництва. Поважно зросло число шкіл, нижчих і високих. З притиском зазначено, що тенденція росту шкільництва вшир і вглиб почалася не рік чи два тому (виразна алюзія до відомої „спутнікової гарячки" на полі шкільництва), але вже 13 років іде на щораз вищий ступінь. В 1957-58 роках у школах різного типу було записаних 43,135,000 учнів, інакшими словами щочетверта особа в цій країні. (В СССР, читаємо в газетному коментарі до цього звіту, лише 12.5 відсотка молоді закінчує „десятирічку" — Т. К.).

За останні роки число студентів у високих школах ЗДА дійшло до небувалої височини. Зокрема, у записах на різні інженерські відділи. Пересічний американський громадянин, починаючи від 25-ти років і вище, посвячує пересічно 10.6 років життя на науку. Стан у 1950 р. не був такий поганий, бо пересічний „студентський" час американця становив тоді 9.3 років. Значить, жадна зовнішня сила, або й страх перед „спутніками" не мали тут місця.

Далі довідуємося, що в 1957-58 рр. витрачено в ЗДА на початкове й високе шкільництво двадцять більйонів долярів. З того числа із федеральної скарбниці асиґновано рівно два більйони. Поважним джерелом прибутків були різні філянтропійні фундації (600,000,000 дол.), а також бизнесові корпорації (150 мільйонів дол.). В тому ж шкільному році 30-35 мільйонів дорослих осіб закінчили середні й високошкільні курси, спонзоровані приватними установами: індустрією, фармерськими організаціями, юнійними відділами тощо. Вакаційні шкільно-виховні курси перейшли в тому часі 3.5 мільйона осіб, найбільше число за всі часи.

Загальне число викладачів у публічних та приватних школах ЗДА з початком 1957-58 навчального року становило 1,397,000 осіб, на 55 тисяч більше, як в 1956-57 році. Щодо вчительських платень, то вони також пішли вгору: між 1950-им і 1957-58 роком пересічний заробіток учителя збільшився з 3,010 до 4,650 долярів. Підвищено також дотації на шкільні бібліотеки, а закуп до шкіл різного допоміжного реквізиту осягнув небувалого досі ступеня.

За останні роки, читаємо у женевському звіті, зросла у світі пошана до американських високих шкіл. За останній навчальний рік студіювало в школах ЗДА понад сорок тисяч чужинецьких студентів, а в тому часі понад 10,000 американських студентів та 1,200 професорів працювали поза межами ЗДА. Крім цього числа, в т. зв. обмінній програмі Навчального Департаменту 879 американських учителів було зайнято поза своєю країною, а 600 учителів з-поза ЗДА працювали за своїм фахом у ЗДА. Також сто американських спеціялістів високої кляси служили поза кордонами ЗДА, як члени надзвичайної технічної асисти закордонові.

У своїх коментарях в пресі учасники конференції в Женеві проводять різку границю між західньо-европейськими і совєтськими методами навчання. Про ці останні згадували ми на початку цієї статті, що вони зводяться до понять: рабство, служба державі. Сучасна західньо-европейська система навчання сконцентрована на формуванні інтелектуальної еліти, почавши від дітей 11-12 років. Цим, так би мовити, понадпересічним групам дітвори дають високоякісне знання чужих мов та математики, і це звичайно кандидати на професійні студії в університетах. Така тенденція високошкільної „еліти" набирає громадянських прав у Франції, Швеції та Великій Британії. Як заявив один член американської шкільної делеґації в Женеві, у світі наступають такі колосальні зміни, що інтелектуалісти та виховники провідних держав світу уже сьогодні приготовляють високоспеціялізовані кадри наукових та культурних „ударників", завданням яких буде — випередити світ на двадцять років . . .

Стільки фактів, думок і рефлексій на порозі нового навчального року. Разом з атомовою зброєю та перегонами в космічні простори, великодержави світу, а то й зовсім малі народи, щораз більшу увагу звертають на своє шкільництво. Шкільна молодь — майбутнє світу. Недарма казали наші предки: „Чого Івась не навчиться, того вже й Іван не зможе".

Т. К.

П. Скит

ЖЕНЕВА

(Подорожні враження)

Виходячи з головної стації Женеви, що зветься Корнавен, попадаєте на вулицю Монбляк (по-нашому — „Біла гора"). Йдучи цією вулицею, бачите перед собою, коли ясний день, снігову вершину гори. Женевське озеро жене свої голубі хвилі, як і колись у давнину, коли тут проходили римські леґіони Юлія Цезаря. „Лякус Леманнус ет Юра, монс альтіссімус" (Леманське озеро і Юра, дуже висока гора), — писав про ці околиці завойовник Галії в 1 віці перед Христом.

Женева — місто історичне. Його легко обійти пішки. Мости, перекинуті через озеро, з'єднують частини Женеви. Численні пам'ятники пригадують мешканцям про діла їхніх предків. Є тут національний пам'ятник, поставлений на відзначення роковин злуки Женеви з Швайцарською конфедерацією, є музеї і різні будинки — свідки минувшини.

Що впадає в очі чужинцеві у Женеві — це сила-силенна годинникарських крамниць. Тут представлені найрізноманітніші фірми й типи годинників. Женева — центр давньої фабрики годинників Льонжін. Оглядаючи вітрини годинникарських крамниць, де сяють брильянти й золото, згадалася мені гумористична замітка в „Салдатськім патреті" Квітки-Основ'яненка: „Хоч би й тридцять карбованців мав у кишені, то й тоді не закупив би всього ярмарку" . . . Вулиці Женеви дуже чисті, хоч і нема написів із заборонами, як це є часто в Німеччині: „ферботен".

Музей старовини у величному будинку на вулиці Казематів містить у собі археологічні збірки від палеоліту й до нашої доби. Цей музей має дуже багату колекцію зброї, особливо зброї, уживаної в швайцарському війську. Швайцарія має славну воєнну традицію. Це швайцарська піхота відкрила нову епоху в історії воєнного мистецтва, розбивши в 15 віці лицарську кінноту. До того часу лицарська кіннота уважалася за непереможну. Перемоги швайцарської піхоти зробили її дуже популярною в світі. Від того часу швайцарська ґвардія появилася в Римі у Папи. Королі Франції також мали у себе відділ швайцарської сторожі аж до Великої Революції 1789 року.

Йдучи вулицею Тенфарера, я натрапив на церкву з золоченими банями й хрестами, прикованими до бань масивними золотими ланцюгами. Цибулясті бані в кальвінській Женеві!? Чи це, часом, мені не сниться? Підходжу ближче — справді церква московсько - суздальського стилю, і при вхідних дверях на стіні напис, що збудовано її 1866 року, „при посланнике" (прізвище) і „при протоіерее" (ім'я рек), а була наново оздоблена року 1916 („при посланнике и протоіерее"). До церкви заходять туристи, щоб побачити пам'ятник „колишньої Москви", який залишила царська імперія. За вступ платять пів франка (коло 15 центів).

Недалеко цієї церкви знаходиться пам'ятник Реформації. Хоч реформацію на порозі 16 століття почав німець Лютер, але довершив її француз Кальвін, що оселився в Женеві й зробив її „Римом реформації". Кальвін діяв тоді, коли в Кат. Церкві почалася своя реформація, якій дав почин засновник Ісусового Товариства Інніґо Льойоля (1540р.). Людина воєнної професії, Льойоля створив свою організацію на військовий лад, тому й голова Ісусового Товариства має титул „генерала". Реформатор Кальвін зрозумів, що мусить супроти Римської „воюючої Церкви" поставити свою воюючу Церкву, що прийняла реформацію. Цей союз „меча духовного і меча світського" символізований у могутніх центральних статуях творців Реформації — Кальвіна, Фареля, Веза і Нокса, — поряд з якими з правого й лівого боку розміщені фігури полководців-борців за реформацію: англієць — Кромвел, француз — Колінь, мадяр — Бочкай, голляндець Вілем Мовчазний і ін.

Як відомо з історії, реформація не була тільки рухом церковно-релігійним: це був одночасно рух політичний, суспільний і культурний. Женева, центр реформації, дала вирізьбити на пам'ятку напис: „21-го травня женевський люд, зібравшись на Загальній Раді, затвердив закон реформації і вирішив завести обов'язкове публічне навчання".

Це рішення „женевського люду" було великою культурною революцією: від того часу освіта перестала бути привілеєм небагатьох, а стала правом і повинністю кожного громадянина. Ясна річ, народи освічені йдуть швидше шляхом поступу від тих націй, які уважають, що „література пишеться для панів". Освічена, індустріяльна й комерційна Швайцарія є прикладом цього поступу: в своїй країні, з бідною природою, швайцарці створили добробут, якому можуть позаздрити великі нації.

В історичних працях ми звикли уважати початком буржуазних революцій Велику французьку революцію 1789 р. Новіші досліди переносять початок буржуазних революцій в Західній Европі у століття 17 і 16-те. Зокрема, історія реформації показує багато „буржуазних елементів", що дали основу для новочасної господарської системи, названої в 19 віці „капіталізмом".

Етичні підстави цієї системи дав Кальвін у своїй праці — „Основи християнської релігії". Кальвін поділяє людей на дві категорії: „вибрані" і „засуджені". На ці категорії, — згідно з Кальвіном — Бог поділив людей ще перед створенням світу. Людський обмежений розум не може збагнути, хто призначений до категорії „вибраних", а хто до „засуджених". Однак кожний християнин мусить вірити, що і його Бог приділив до своїх вибранців. А щоб зміцнити в собі цю віру, людина своїми ділами повинна показувати, що вона є достойна Божого вибору. Така людина мусить жити чесно, працювати, оминати всяких розкошів, пияцтва і грішних розваг. Словом — „молись і трудись" — це правило Кальвіна. І висновок з того: людина, що систематично працює, не марнує придбаного і розширює свій добробут, буде наочним прикладом, що Бог благословляє свого вибранця матеріяльними достатками вже в цьому світі.

До Кальвіна в етиці християнських Церков було дещо підозріле відношення до матеріяльного багатства: тяжко багачеві пройти в царство небесне! Кальвін дав теоретично-релігійну підставу для збагачування, але збагачування, заснованого на чесній праці, на раціоналізованій торгівлі. Це вперше після реформації почали заводити „тверді ціни", щоб оминути орієнтального способу „торгування", при якому діяло

(Закінчення на стр. 4-ій)

„РАДЯНСЬКА КУЛЬТУРА" ПРО ОЛЕКСАНДРА МИШУҐУ

„Славетний співак, педагог, громадянин" — це заголовок великої статті, якою орган Міністерства культури УССР „Р. Культура" (ч. 50 з 22 червня ц. р.) відзначив 105-ту річницю з дня народження Олександра Мишуги. Автор статті М. Головащенко виявляє добру ознайомленість з життям і мистецьким шляхом українського тенора світової слави на грані 19 і 20 сторіч та ставиться до нього з великим теплом як до людини, мистця і громадянина. Він пише між іншим: „(О. Мишуга) чарував і полонив всіх своїм чудовим голосом, високою вокальною й сценічною культурою, глибоким відтворенням переживань людини. Він був не лише першоклясним оперним співаком, але й педагогом, громадським діячем, який багато зробив для розвитку української демократичної культури. Не зважаючи на те, що він жив у наш час, у 20-му віці, молоде покоління (та й не тільки молоде) про нього малощо знає. А це тому, що його біографія, його творчість досі ще не досліджені, не висвітлені".

Автор статті начебто нічого не знає про книжку „Олександер Мишуга — мистець і людина", видану у Львові 1938 року коштом редактора „Свободи" д-ра Луки Мишуги під редакцією д-ра Івана Німчука і Осипа Боднаровича. Ми не могли з контексту статті ствердити з цілою певністю, чи М. Головащенко користувався нею, хоч маса співзвучних деталів дає право здогадуватись, що згадана книжка йому була помічною. Міг не згадати її через одіозність імени видавця, д-ра Луки Мишуги, в урядових підсовєтських колах. Але й не виключено, що існують уже нові матеріяли про життя славнозвісного нашого співака, які в часі підготови книжки не були ще відомі. Ми бодай пробували віднайти деякі речі, подані в статті, теж у книжці, але, перелистовуючи її (може не зовсім докладно), не віднайшли їх. Особливо даних про поїздку О. Мишуги до Парижу для науки співу ще перед першою його поїздкою до Італії для тоїж цілі — ми в книжці не знаходимо.

Присвятивши чимало уваги жертвенності великого мистця на різні національні цілі, М. Головащенко при всьому знанні теми заплутався в назвах „руський (вживана в часах, про які він пише, в Галичині) і „російський". Він пише м. і. ось що: „Поглянемо хоча б на один бланк видаткового ордера, в якому він (Мишуга) особисто розподілив свій гонорар від одного з спектаклів, і ми переконаємось у цьому (себто в жертвенності). Його рукою написано: „400 крон — російському педагогічному товариству у Львові, 100 крон для бідних учнів російської гімназії, стільки ж для ремісничої бурси і дитячого притулку і, нарешті, 100 крон для російського Товариства охорони службовців . . ."

Читаючи це, пригадуємо одно веселе місце зі спогаду д-ра Луки Мишуги, надрукованого у згаданій книжці-альбомі, про його стрийка Олександра. Відвідавши його в Києві, молодий тоді матурист опинився разом зі стрийком на прошеному обіді в якоїсь достойної родини. Там було чимало високопоставлених військових і цивільних гостей. І тоді (даймо слово авторові): „один старий генерал, якому стрий показував моє матуральне свідоцтво, прочитавши на свідоцтві „руський язик", здивувався, що я маю на свідоцтві таку добру ноту, а не вмію „по - русски" говорити. Я йому пояснив, що тут річ іде не про російську мову, а про українську. А він каже „ето малорусская". — „Ні, відповідаю, — то мова українська". І далі пішла розмова, в якій одчайдушний молодик Лука нагадав російському генералові про нищення українського письменства на Великій Україні царатом, про долю Шевченка і т. ін. Всім тим він добре налякав свого стрийка Олександра . . .

Та генерал у 1906 році, як бачимо, досить швидко догадався бодай, що це йде про „малорусску мову", а в публіциста „Радянської Культури" в 1958 році все колишнє галицько - руське вийшло просто „російським" . . .

В. Н-вич.

КАЗКА

Яку не взяв б я тільки тему,
Що не зродила б голова —
Про тебе світлу і надземну,
Мої виспівують слова.

Обтяла буря наші крила
І розділили нас світи,
І тільки казка залишилась,
Що починається на Ти.

Ти — казка. Сон.
Ти — цвіт бузковий
І ціль в загубленім житті,
І в кожній гадці,
в кожнім слові
Тремтить твоя сріблиста тінь.

Т. КУРПІТА

В. Барка

УВАГИ ПРО ПОЕЗІЮ СТАРОВИННУ І СУЧАСНУ

(8)

В Тарнавського є та дивна спонтанність і невичерпна новизна лірико-драматичного образотворення, які вказують на можливу віршовану п'єсу великого пляну — в майбутньому.

Дерзка свавільність мовного стилю в найоригінальнішому ритмічному звороті не втрачає свого огню протягом всієї збірки „Життя в місті".

І скрізь ця вільність, ця поривність стильової манери, при безперервному патетизмі скарги і самоосуду на тлі описів „міста, що проклялося само і збожеволіло, розточилося в гріх і розкинулося в бруди". Зібрано врази від зневіри і розчарування, що доводиться приймати, як неминучість. Справжня ж мрія в збірці проходить чудовою мелодією через моторошність великого міста:

Я прийшов з молочних днів
дитинства,
довгих, неясних,
фантастичних,
несучи в руках
рожеву квітку бажання,
горіючу лямпадку
наївної молитви.

Цей ляйтмотив, з дітклтвістю, що спонукає до приховування його між бравадами виклятого опису проходить, послідовно через книжку.

Якщо ми маємо „верґарнівську" надію для нашого молодого модернізму, то — в обдарованні Ю. Тарнавського.

Ми б зробили помилку, якби, позначивши високі здобутки молодих поетів, проминули огріхи і недобори в їх творчості: — промовчали б перешкоди до дальшого вдосконалення. Вади стрічаються в більшості поезій молодих авторів подібні.

I. Деякий нахил до „прозопоетичного" тону в самому дусі описів, який тепер тотально поширений по віршовій творчості на Заході.

Згадаймо, що Пушкін не вважав навіть „восторг" за добрий заступник надхнення. Без того безліч разів обговорюваного і не розгаданого надхнення, справжньої поезії не буває. Але люди з обдаруванням можуть і повинні приручувати Пегаса до певної дисципліни, щоб сідлати його, коли самі схочуть.

II. Надмір предметописання в зовнішньому оточенні, за рахунок виспівів серця людського. Розростаючись, ліричні каталоги і вітрини речей, в рамках метафори чи порівняння, обтяжують вірш. Народна пісня, як неперевершений взір суто поетичного виспіву душі людської, вживає деталь з оточення тільки, щоб вичарувати „дух життя" і в ньому висловити свою надію і зневіру, жалі свої і втіхи, провини і каяття, — все, з чим людина стане перед обличчям Неба і скаже: „це — я, Господи!"

III. Не досить уваги до найвищих поверхів людського духового життя, і відхил до натуралізму в оздобах сюрреалістичного метафоротворення.

IV. Нестача музичної „підґрунтової течії" в ліриці; евфонічної — нової, модерної — краси в будові її; ритміки форм: зовнішніх і особливо! — внутрішніх, які взагалі мало випрацювані (Геґель означував форму, як принцип структури, а один визначний поет застерігав від розуміння форми, як мундира на генералі).

Не висловлюємо зауваг політичних. Молоді автори їх чули в пресі.

Якщо потрібна нагадка про шлях в житті поетів, то тільки одна: повинні, як і кожен християнин, іти до джерела найвищого світла — шукати Царства Божого і його правди; все інше буде дане.

Поезія, як духовний вираз серця, тепер здебільшого занедбана і зневажена.

Події в щоденному побуті, особливо таємничий і масовий зріст душогубства, коли навіть діти за гривенник штовхають одні одних з високого берега у річку, на смерть; — змушує звернутися до джерела: якраз до стану людського серця.

З відпадінням від свого праведного первообразу, воно сходило в глибини гріха і нещастя, серед чорноти і смутку, протягом великих часів своєї історії. Але милістю Творця зоставлено йому можливість знов, як в щасливому сні, відчути свій світлий духовний стан, повний радости і гармонії, — який був до гріхопадіння: ця можливість збереглася в поезії, в справжній поезії, звичайно, не в випадкових віршах, позбавлених заповідного світла.

В ній дана обіцянка того благословенного стану в майбутньому житті, що також мають інші мистецтва.

„Натяк на Божественний небесний рай, — писав Гоголь, — заключений для людини в мистецтві, через те одно воно вище за все".

Пограбувавши себе, зрікшись можливости мистецтва вертатися станом серця до найвищої почуттєвої просвітлености, передбаченої Творцем, — з якою ж метою передбачено мистецтва і даровано, — жадне суспільство не може сподіватися собі життя в доброму моральному здоров'ї.

Без „катарсису" — без очищення (в переживанні справжнього мистецтва) глибоких тайників своєї моральної природи, сучасні люди неминуче приходять до масового психотизму, підбурюваного псевдомистецькими духовними наркотиками.

Перемагаючи одіозні гріхи древніх цивілізацій, християнство створило, разом з незчисленними святими чудесами Европи, також і найчарівнішу поезію природного і негрішного кохання, яку, в кінці середніх віків, від Данте і всієї тогочасної доби починаючи, привело до прекрасного розквіту. Барви його повторювалися також пізнішими часами.

Християнство принесло цю поезію, як дар небесний, маючи в складі Біблії незрівняну корону лірики: Пісню Пісень, богоданну — для освячення чистої і природної любови між чоловіком і жінкою, любови, законом Творця визначеної, — ми тут не беремо питання про пляни вищих символічних значень святої Пісні Пісень.

В модерні часи, з їхніми спотвореннями, відбувається занепад чистої лірики кохання, цього благословенного небом бальзаму проти пошести гріха.

На нашу думку, настав час — відновити цілющі вжитки цього бальзаму. Лірика кохання, чиста і праведна, повинна і творитись і вивчатись скрізь у школах, де вже зріючі душі виховуються.

Багато їх вона світляною своєю силою спроможна врятувати від погибелі, і тому було б страшною необачністю сучасности зневажити її вершинний виквіт. До такого виквіту, досягнутого в минулому, тепер далека дорога.

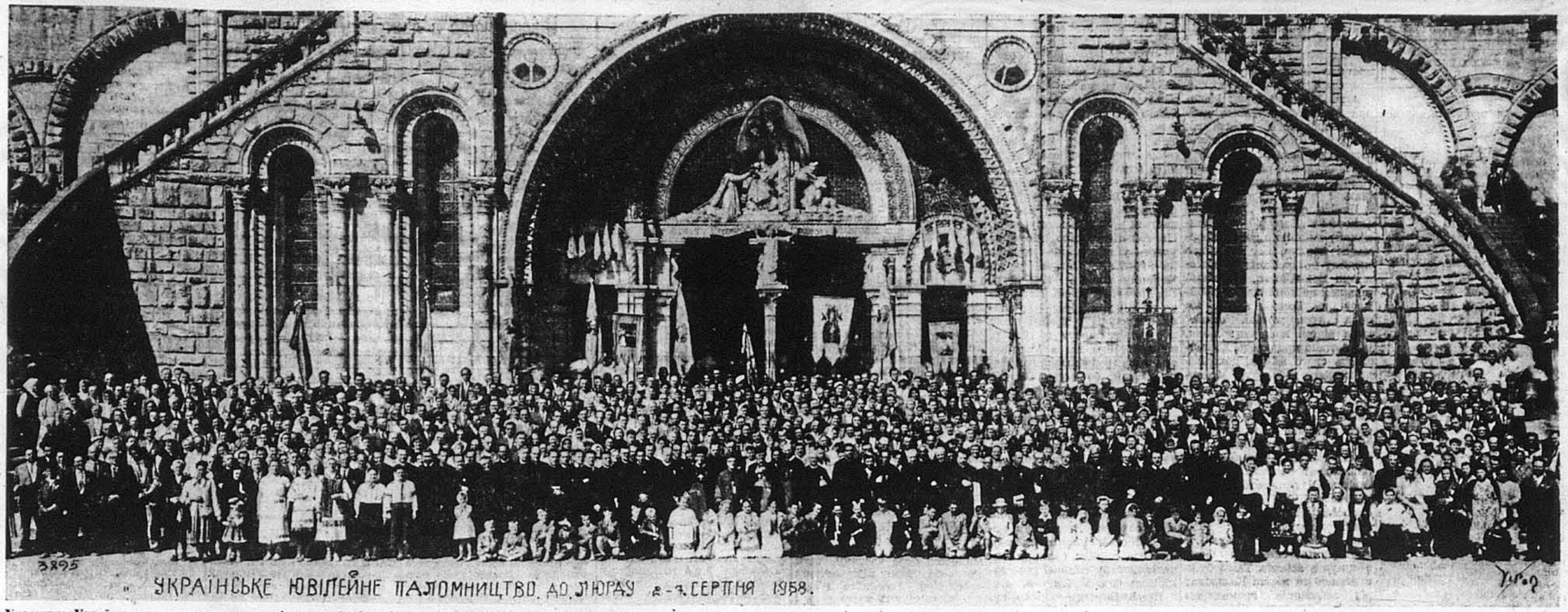
Можливо сам психологічний клімат сучасного життя для нього несприятливий.

Минувся безповоротно той середньовічний дух життя, в завершеннях якого розгорнулась весна західньої поезії: коли йшли безперервно гігантними постатями автори „жест", скальдичної поезії, „Кудрун", „Вальтарії", „Нібелюнгів", „Беовульфа", „Сіда", „Хеліянда", міннезінґери і лірики Провансу, Кретьєн де Труа, Вольфрам фон Ешенбах, Якопо да Тодді, Брунетто Латіні, Данте, Тассо, Аґріппа д'Обіньє, Мільтон і багато інших звитяжців поетичного мистецтва.

Сьогодні глухо в світі.

Не чути голосів з надхненним від неба глаголом; але будем ждати і підготовляти шлях, — вони таки прийдуть.

Кінець.

Учасники Українського паломництва до відпустової місцевости Люрд у Франції після Архиєрейської Служби Божої в дні 4 серпня ц. р. В прощі, що відбулася в днях 2—7 серпня взяло участь 1,300 українців католиків із 5 архиєпископами і єпископами та 52 священиками із З'єдинених Держав Америки, Канади, Англії, Франції, Бельгії, Німеччини, Австрії, Італії та інших країн. Із українських владик були приявні: Митрополит Кир Константин Богачевський, архиєпископ Кир Іван Бучко, єпископ Кир Амвроз Сенишин, єпископ Кир Северин Ніль та єпископ - помічник Кир Йосиф Шмондюк. Паломництво відбулося з нагоди 100-річчя появи Матери Божої в Люрді.

Каліфорнійська Хроніка

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФ.

Свято Героїв.

На далекому заході Америки вже від півтори декади існує Українська Централя, при якій гуртуються і інші організації. Вона є культурною установою, але сповняє функцію УККА, бо окремий відділ УККА звинув свою діяльність.

Коли прийшлося цього року святкувати 20-ту річницю смерти полк. Євгена Коновальця, то Українська Централя ухвалила передати влаштування свята українським організаціям, внаслідок чого наприкінці квітня ц. р. були скликані відпоручники ОбВУА, ОДВУ, ООЧС, СУМ, УНС, т-ва „Буковина" і ін. За ініціятивою ОДВУ і ООЧС створено Міжорганізаційний Комітет, який підготовив свято і влаштував під протекторатом Української Централі, в великій залі, Вест Галівуд Парк Авдіторії 25 травня.

Свято відкрив відпоручник ОбВУА інж. Л. Романюк. Американський гимн на фортепіяні відіграв піяніст В. Балей, а святочну доповідь сказав мгр. П. Балей. Гайворонського „Коли ви вмирали" та Лисенка „Нічого, нічого" співала оперна співачка К. Задорожна, яка в другім виступі співала ще „Чого вода каламутна", „Місяцю ясний" та і на біс „Віють вітри". „Побратим" Моссндза деклямувала пані О. Романюк. З сольоспівом виступив тенор п. Л. Вахнянин. Фортепіянове сольо піяніста В. Балея із „Симфонією" Баха, „Штучними вогнями" Дебюсі, „Баркаролею" Соневицького та „Скерцом" Шопена були на висоті. Сценічна картина „Лісова ватра" обробки пані О. Романюк, А. Вусика та п. Гірки була добра. Портрети Петлюри, Коновальця і Чупринки, роботи мистця В. Баляса прикрашували сцену.

Годиться згадати, що на свято був запрошений б. міністер освіти вільної Литви проф. М. Бірзіска, який в своїй ядерній промові представив нам не тільки постать Коновальця в міжнаціональнім світлі, але й організацію ОУН, якій вільна Литва допомагала. „Вас 40 мільйонів, на десять раз більше як нас, але були часи, коли наш малий народ і наш Вальдемерас могли помагати вам" — так сказав міністер Бірзіска.

Загальні Збори Української Централі.

Статут в § 14 приписує загальні збори не пізніше кінця лютого, то вони відбулися аж 15 червня ц. р. Вони відбувалися майже при половині членства, були речеві і не мали зайвої балаканини. Президія зборів була в руках інж. Л. Романюка і А. Вусика. Звітова картина показала коло 27,000 дол. на будівельному фонді, але тому, що малу площу будівельну продано, треба тепер купити більшу реальність. До нової управи обрані: д-р А. Вусик — голова, пп. М. Новак і М. Кізима — заступники голови, пані О. Романюк — культ - освітня референтка, пп. Г. Шумний — рек. секретар, Д. Гаранджук — фін. реф. П. Вибираний — скарбник, Г. Старовійт — організ. реф., С. Касперський — господар. Заступники пп. Є Словський і П. Мордус. До Контр. Комісії: інж Л. Романюк, інж. В. Сіяк і п. О. Гац, а заступник п. Т. Ногаш.

Літературний вечір.

День 26 липня тут на далекому золотому заході Америки лишив гарний спомин, як день українського слова. Гостила тут поетеса Ганна Черінь, яка принесла сюди, над води Тихого океану жмут гарних перлин української творчости. Вона зробила миле враження на присутніх, яких зібралося багато в домівці Української Централі. Достойну гостю привітав голова Української Централі, — автор цих рядків, а від Союзу Українок — пані О. Романюк.

Деклямацією й читанням поезій паннами О. Романюк і С. Березовською започатковано той вечір, а далі й вона сама читала свої твори.

По літературному вечорі членкині СУА подали чай і солодке і довго ще йшла мила гутірка. Другого дня панство А. і О. Романюки гостили поетку в себе дома, яка і там своїми творами захоплювала ширший круг гостей.

Фестин - пікнік Української Централі.

У гарнім міськім парку Еліжян зібралася 3 серпня українська громада, щоб на лоні природи відпружити свої нерви в тіні евкаліптів, забавитися і погуторити. Музика з „ тейпрекордера" заступила правдиву. Тринадцятилітній В. Косенко, що недавно прибув сюди з батьками з Бразилії", виступив з грою на акордіоні. Танцювальна група „Калина" виступила з українськими танками. Пані подбали про смачний буфет.

Дякуємо за голубці, шинку, ковбаски, солодке, бо вони принесли для Української Централі матеріяльний зиск.

Український Народний Дім.

Пожовклі листки протоколів з-перед десяти років вказують, що й тоді люди не тільки засідали, але й в „архітекта" робили заходи, щоб постав Народний Дім, а статут з-перед півтори декади говорить, як має бути адміністрований такий дім. Проте Українська Централя що-місяця пише чек на комірне, наймає залі для імпрез, а секретарі й далі заповняють протокольні книги дискусіями над придбанням Народного Дому.

Треба відмітити, що в Лос Анджелесі існує двоподіл, який вже глибоко запустив коріння, бо довгі роки розростається і той двоподіл проявляється уперто все тоді, коли ходить про купно реальности під Народний Дім. Є „оптимісти", які хотіли б купити щось відповідне, щоб їх діти не соромилися запрошувати до себе і американців. І є й друга група людей т. зв. „уміркованих", які як ощадні господарі радять не заходити в довги, купити щось такого, на що вистане готових грошей.

Сирійці, німці, болгари, вірмени, жиди і ін. мають прекрасні національні будівлі, литовці, вдесятеро менші за нас, мають цілий „скверблак", а ми сорокмільйонова нація не повинна шукати „діри", але поставити гарний репрезентативний дім, навіть в Голлівуді, навіть з радіовисильною або й телевізією.

Курси Українознавства.

Побіч „Рідної Школи", яка існує тут при Українській Централі вже кілька років і має гарні успіхи, відбуваються вже другий рік виклади для молоді на окремих курсах українознавства. Для тих викладів заанґажовано добрих лекторів, як проф. В. Цебенко для української мови, який є добрим фахівцем-мовознавцем, д-р А. Вусик викладає Історію України, проф. В. Гаєвський Історію української літератури, інж. Л. Романюк географію України, мистецьграфік В. Баляс Історію українського мистецтва, а пані Н. Березовська, учителька „Рідної Школи" про українське народне мистецтво.

Хор Української Централі.

Від довгого часу Лос Анджелес відчуває брак доброго українського хору. В останніх роках хорові виступи на академіях імпровізувалося на скору руку зібраними співаками або заступалося платними професійними солістами. Тепер ситуація змінилася на краще, бо прибув сюди з Клівленду на сталий побут знавець музиколог п. Ігор Лесик, який є добрим дириґентом і вже з 15 серпня почав проби співу. Наші співучі сили мають нагоду зорганізувати під його керівництвом прекрасний хор і всі вони повинні тим заінтересуватися.

Перший виступ новозорганізованого хору запляновано на сорокріччя листопадового зриву, що відбудеться першого листопада в імпозантній залі американських ветеранів, (Патріотик гол). Підготовка до цього сорокріччя в повному ходу і то з новими силами.

Залежно від першого виступу хору організувати мають на місяць лютий великий виступ хору на концерті, влаштованім з нагоди 15-тиріччя існування Української Централі.

А. Вусик

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Відкриття і Посвячення Оселі „Київ".

Від кількох літ сумівська молодь, тутешньоог району, а з нею і все членство організацій Визвольного Фронту гостро відчували брак відповідно устаткованої оселі для виховно і відпочинкових цілей. Зокрема гостро відчувала брак оселі молодь Юного — СУМА. Кермуючись такими шляхетними спонуками, за ініціятивою Управи Осередку СУМА ім. „Київ" — оселю таку на весні цього року підшукано і куплено. Тимчасова Управа Оселі „Київ" в складі, голова — І. Терлецький, члени: Гр. Королишин, М. Калинич, Т. Токарчук. С. Спетрицький, В. Зубар, Гр. Гарбар, Гр. Курилів і Л. Футала, спершу устійнила правно - організаційний стан і зібрала фонди. Рівночасно розплянувала розбудову оселі, щоб ще цього року віддати її до вжитку. Безпосередньо після цього почалася праця. Протягом кількох місяців — кождого тижня, а зокрема кожної суботи і неділі кількадесять людей, молодих і старших та дітей, мужчин і жінок, членів Осередків СУМА ім. „Київ" і ім. П. Орлика, членів ООЧСУ і других організацій ВФ. та інших громадян — Оселю цю прочищувано, прорубувано і будовано. стільки віри, завзяття і ентузіязму ми бачили у працюючих на Оселі, що здавалось нам, що не Оселю „Київ" на американській землі будуємо, але Київ, столицю Вільної України розбудовуємо. Все ішло пляново, тихо і здисципліновано. Кілька тисяч годин дармової праці — доказом цієї віри і жертвенности української людини для доброї справи. У висліді цієї праці Оселю упорядковано і вибудовано, чудовий будинок для Юного СУМА на таборування і відпочинок та вибудовано кухню-буфет і трибуну. З „індіянського" пралісу постав український культурно - виховний осередок.

Не диво й тому, що день 17 серпня день відкриття і посвячення Оселі — став великим святом — великою подією, української дітройтської громади. 1,500 осіб зібралось, щоб бути учасниками цього свята. На Оселі погідно і радісно, а рівночасно дружньо і урочисто. Уніформовані сумівські молоді, гордої і усміхненої, що на наказ п. Л. Футали уставилася перед трибуною до Служби Божої. По відіграні гимнів сумівською оркестрою „Дніпро" під дир. Б. Кушніра і урочистім піднесенні прапорів — полеву Службу Божу відправив о. А. Трешневський. По Службі Божій всі учасники на чолі з о. Трешневським і Управою Оселі під проводом пп. І. Терлецького, Л. Футали і п. проф. Яворівського рушили походом до будинку Юного СУМА. Акту відкриття доконав п. інж. С. Брилко, член Комітету будови, перетинаючи символічну ленту. Акту посвячення будинку довершив о. Трешневський в приявності представників українських організацій і установ та всіх зібраних.

По обідовій перерві відбулася офіційна частина Відкриття, яку отворив п. І. Терлецький, передаючи дальший провід п. П. Рогатинському, який покликав почесну президію. В склад її увійшли: оо. А. Трешневський і І. Прокопович від Укр. Кат. Церкви, о. Биковець від Укр. Прав. Церкви, пп. Л. Футала від ГУ СУМА, М. Дужий від ООЧСУ, проф. М. Дольницький від Виховної Ради, Гр. Королишин від Осередку СУМА ім. „Київ", Ст. Михайлів від Осередку СУМА ім. П. Орлика, мгр. Ст. Кравчишин від АП АБН, А. Івашко від Ліґи Укр. Жінок. В. Щербій від Укр. Кооп. Комітету, проф. О. Байко від Укр. Нар. Помочі, інж. В. Тустанівський від Від. УКК Дітройт — Схід, Т. Грицай від УКК Дітройт — Захід, УГО інж. П. Запорожець, дир. І. Білоус від ОДВУ, мгр. О. Кудрик від Кредитової Спілки „Самопоміч", п. Матіяш від Братства УСС, мгр. А. Луцький від Братства Дивізійників, М. Томин від УСТ „Черник", п. І. Слупецький від Укр. Нар. Дому і п. П. Кізел від 292 Відд. УНС. Майже всі представники організацій зложили свої привіти і пожертви на Оселю.

По привітанні п. проф. Яворівський в ядерній промові вказав на завдання оселі і її виховне значення. В дальшій частині програми — Юні — Сумівці з Осередку ім. П. Орлика виконали вільноручні вправи, а гурток сумівців з Осередку ім. „Київ" вивів бездоганно кілька укр. національних танків.

Імпреза відкриття Оселі закінчилась, але зібрані учасники ще довго розкошувалися Оселею і подивляли пророблену працю та гуторили про те, що ще треба виконати. На Оселі цій вже цього року відбуваються, хлоп'ячий і дівочий табори Юного СУМА.

Кожний з нас з радістю в душі вертався з Оселі додому, скріплений вірою в „незагублену" українську людину.

М. Дужий.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Автором статті „Міжнародний геофізичний рік", надрукованої в 165-му числі „Свободи" за 28 серпня ц. р. є д-р Володимир Калина.

● У Чехословаччині засуджено минулого тижня 49 залізничників на різні в'язничі кари за хабарі та фальшування рахунків на залізницях.

НАМ ПИШУТЬ:

„Посилаю Вам одного доляра і від душі бажаю успіху у Вашій великій меті. Вибачте, моя пожертва скромна, бо я цілковитий інвалід, працювати вже ніколи не зможу, та ще й маю велику дрібну родину. (Ол. Піщалко, Ню Йорк).

(FRIENDS OF THE UKRAINIAN BANDURISTS CHORUS,
P. O. Box 119, Detroit 12, Mich.)

ПЛАСТОВА ГРУПА в ДЕНВЕР, КОЛОРАДО
цією дорогою складає якнайсердечнішу
ПОДЯКУ
ВЕЛЬМИШАНОВНОМУ ПАНОВІ
д-рові Мирославові Рущицькому

за відступлення його площі в горах, біля Evergreen, Colo., на якій ми мали можливість успішно перепровадити Пластовий Табор „Червона Калина" для наших пластунів та пластунів з Омага, Небраска, в часі від 2-10 серпня 1958 року.

● КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ ●

ЖЕНЕВА

(Закінчення зі стор. 2)

(Закінчення зі стор. 2)

правило — „не обдуриш, не продаси".

Англійський історик Меколей порівнював колись добробут людности убогої від природи Шкотії з убогістю людности багатої Сицилії, і пояснював цю різницю релігійними системами в цих країнах.

Навіть слово „професія" (німецьке „Беруф" — покликання) вийшло з доби реформації: мовляв, Бог покликав людину до найліпшого виконання повинности, і кожний повинен це покликання прийняти ,як Божий наказ. Ця нова „господарська етика" дала відомі наслідки: люди, що пильно працюють, не марнують свого майна, доходять до певного добробуту. Модерний капіталізм, як ствердив у своїх дослідах німецький соціолог Макс Вебер, виріс на господарській етиці кальвінізму, що дала релігійне оправдання для збагачування раціональними методами. Цей „світський аскетизм" творців новочасної капіталістичної системи дотепно схарактеризував колись Вольтер: мовляв, Кальвін зліквідував монастирі, але світських людей обернув в аскетів. Так і було в Женеві за життя Кальвіна: він заборонив громадянам цього міста навіть такі невинні розваги, як театр, і завів сувору контролю життя мешканців. В різних формах кальвінізм поширився в Голляндії, в Німеччині, в Шкотії та в Англії („пуританізм"), і господарський результат цієї церкви був однаковий: розвиток промисловости й торгівлі, на основі піднесення працьовитости і ощадности міської людности, міщанства, що зветься в французькій мові „буржуазією".

Ці думки збудилися в мені під час оглядин Пам'ятника Реформації в Женеві. „Стиль життя", що почався в 16 ст. в малому швайцарському місті, став зразковим і для далеких заокеанських країн, як самозрозумілий і нормальний. Однак, треба пам'ятати, що ця нова господарська етика розвинулася на основі релігійної реформації Кальвіна.

Женева була перед другою світовою війною осередком Ліґи Націй. „Палац Народів", збудований коштом Ліґи Націй, стоїть у Женеві. Однак, Ліґа Націй не видержала історичного іспиту. Першими цю установу покинули фашистівські уряди Німеччини й Італії, а Совєтський Союз був виключений із Ліґи Наяцій після аґресії проти Финляндії в 1939 році. Тепер у Палаці Народів містяться різні аґенції Об'єднаних Націй, і в цьому будинку відбуваються міжнародні конференції. Тут закінчилася недавно конференція учених різних країн, присвячена справам атомової енерґії, а тепер відбувається друга, получена з виставкою різних нових атомових приладів, в якій беруть участь і делеґації країн совєтського бльоку.

Українська колонія в Женеві невеличка: проф. Олександер Коваленко, інж. Михайло Єреміїв, д-р Василь Бачинський, ред. Микола Троцький. Проф. Коваленко — „нестор" української колонії в Швайцарії, йому вже за 80 років. Однак, він діяльний, жвавий, має город, який обробляє сам. В теплі дні купається в Женевському озері. Це той Коваленко, що брав участь у повстанні моряків на кораблі „Потьомкін" на Чорному морі, в 1905 році. Від того часу проф. Коваленко на еміґрації. Це — не абиякий „рекорд"! Тільки після повалення царату в 1917 р. вернувся був він в Україну, але знов мусів залишити Рідний Край, бо орди Леніна зруйнували незалежну Українську Народну Республіку. Бувши за першої світової війни в Швайцарії, проф. Коваленко зустрічав Леніна і його „соратників". Уже тоді українці в Швайцарії розкрили підступність і фальшивість Ленінової „теорії національного питання", яка обіцяла всім народам „державну незалежність", але з умовою, щоб усі народи слухали наказів „штабу світової революції", на чолі з Леніним.

Проф. Коваленко каже, що в совєтському фільмі „Потьомкін" показували також його, як інженера-механіка на тому кораблі. Але пізніше Коваленка в цьому фільмі „зліквідували", бо довідалися, що він лишився непримиримим противником большевизму. Проф. Коваленко не нарікає на довгий вік і на життьові турботи:

„Кожна пора життя людини має свої вигоди й присмності. Одна невигода — втрата старих друзів, що один по одному відходять у вічність. Не бракує, правда, молодших приятелів, але з ними не згадаєш давноминулого, бо тоді їх ще не було на світі..."

ПІДВОДНИЙ ЧОВЕН „ҐРОВЛЕР" ПРИДІЛЕНИЙ ДО СЛУЖБИ В ФЛЬОТІ

Портсмут, Ню Гемпшир. — Підводний човен „Ґровлер", який спущено на воду 5-го квітня ц. р., 30-го серпня приділено до служби в фльоті. „Ґровлер" може вистрелювати керовані нуклеарні ракети „Реґулюс". Контр - адмірал Келбер С. Мастерсон був головним промовцем під час цієї церемонії і сказав, що тепер не вистачає контролювати саму тільки поверхню води. „Під час війни мусимо бути панами поверхні води, глибини води і повітря, що над водою." Таке завдання атомової фльоти.

● **На бельґійсько - німецькому кордоні** відбулася парада з нагоди обміну двама прикордонними територіями. Бельґійський уряд погодився передати Західній Німеччині оселю, що її 140 мешканців вважають себе за німців, а взаміну за це уряд Західньої Німеччини відступив Бельґії незамешкалий терен такої самої величини.

ВСЯЧИНА

ВПРАВИ ДЛЯ СПОКОЮ

Наука про рослаблення м'язів становить дуже важливу частину фізкультури індійських йогів. На перший погляд, думка навчати людей відпочивати може здатися смішною: невже людина сама не зуміє ослабити напруження м'язів? Однак, кожний лікар може підтвердити, що більшість людей погано розуміє, в чому полягає відпочинок, і багато тих, що хворіють на нервові розлади, зобов'язані цим цілковитому незнанню того, що означає відпочинок — так говорять йоги.

Лягайте на спину, розслабте, наскільки можете, всі м'язи.

Це не так легко, як здається. Спробуйте підняти руки, а потім дайте їм впасти під впливом власної ваги. З першого разу це не вдасться — настільки вкоренилася звичка інстинктовно скочувати м'язи. Коли зумієте оволодіти руками, зробіть те саме з ногами: спочатку виконуйте вправи для кожної ноги окремо, а потім разом, примушуючи їх опускатися під впливом власної ваги.

Більшість думає, що коли людина відпочиває, то вся вага тіла спирається на ліжко, але це не так. Людина сама мимоволі бере частину ваги на себе, ніби підтримуючи своє тіло. Розслабте м'язи, які підтримують ваше тіло, і передайте цю працю ліжкові.

Іншим прикладом вправ для відпочинку є „витягування". Коли людина стомлюється, вона починає позіхати й потягуватися. Ось і потрібно навчитися потягуватися за власним бажанням. Замість того, щоб звільняти від напруження кожну частину тіла, цього разу рекомендується випростати ноги і руки.

При цьому важливо додержувати одного загального прийому: станьте на підлогу, розставте ноги, закиньте руки над головою, спрямувавши їх у різні боки. Потім підніміться на пальцях і поступово витягуйтесь догори, ніби намагаючись дотягнутися до стелі.

Всі ці прийоми відпочинку, якщо їх правильно виконувати, надають людині нової енерґії.

ТРИ ТИСЯЧІ РОКІВ ПІД ВОДОЮ

В Єривані, в Історичному музеї Актадемії Наук Вірменської ССР появився багато оздоблений віз на чотирьох колесах з шатровим верхом. Своєю оригінальною будовою він привертає увагу всіх відвідувачів. Не віриться, що цей віз перебував під водою понад 3,000 років. Дуже добре збереглася кожна деталь його, зроблена з дерева. Грубі колеса 1.3 метра в поперечнику складаються з кількох частин, скріплених дерев'яними чопами. Шатровий верх змонтований з обструганих прутів.

Кандидат історичних наук Арутюн Мнацаканян, керівник розкопин стародавнього городища, виявленого на дні гірського озера Севан у Вірменії, пояснює, що в цьому возі їздив вождь племени далеких предків вірмен.

Таємниця севанських поселень розкрилась недавно, коли під час ірифаційних робіт виявлено на дні цього озера виразні сліди городища: прямі вулички й прямокутні житла. На схід від городища у великих і малих курганах знайдено надзвичайно цікаві пам'ятки високої самобутньої культури скотарсько - хліборобського племени, що замешкувало береги Севану ще наприкінці другого тисячоліття до Р. Х. В кожному кургані знайдено по одному захороненню. В одному з них і виявлено воза з шатровим верхом, біля якого лежав бронзовий меч. Тут же таки у великих мідних кітлах лежали бронзові предмети різного призначення: сокира, плоский топір, долото, платівчасте дзеркало. Під час розкопин знайдено також багато золотих прикрас. Унікальною є бронзова модель бойової колісниці.

Не менше цікавою знахідкою є двобічний лійкуватий предмет, що має форму стереоскопа. Призначення його ще не встановлено. Нема сумніву, що він не належав до звичайного господарського інвентарю, а мав якесь спеціяльне призначення. Археологи вважають, що на цьому терені вдасться зробити ще нові відкриття.

ЗОЛОТО З... ВОДИ

Останнім часом хеміки створили пластичні маси, які називаються йонообмінними смолами. Ця незвичайна речовина може поглинати позитивно або неґативно насажені іони.

Якщо воду, в якій розчинена сіль, пропустити через йонообмінну смолу, з неї вилучиться вся сіль. За допомогою таких смол одержують воду, що не дає накипу в парових кітлах. Завдяки створенню йонообмінних смол стає реальною ідея видобутку золота з морської води, де воно міститься в надзвичайно малих кількостях (на 200 тисяч тонн припадає не більше як один грам золота). Але кількість води в океанах та морях така велика, що з неї можна виділити коло чотирьох мільярдів тонн золота.

МАМУТИ НА УКРАЇНІ

Недалеко Райгородка, на березі Північного Дінця, часто на значній глибині екскаваторники натрапляли на різні знахідки. Так сталося і цим разом. Екскаватор сталевими зубами вгрузся в ґрунт. Але підняти ківш не вдається. Машина натрапила на дуб. Невдовзі дерево витягли на поверхню. Стовбур такий товстий, що його не під силу охопити навіть трьом-чотирьом чоловікам.

Звідки ж взялося під землею це величезне дерево?

Дінець дуже часто змінював своє русло. І, немов на згадку, ріка залишала на своєму шляху стовбури дубів, і каміння. Та не тільки замулені дерева знаходять будівельники. Особливо пощастило Дем'янові Морозові — машиністому екскаватора.

На глибині понад десятьох метрів серед четвертинних річних пісків, які грубим шаром залягали на цьому місці, ківш екскаватора несподівано зачепив якийсь предмет. Роботу припинили. Обережно, спеціяльними інструментами, почали зчищати ґрунт. Через деякий час екскаваторники відкопали гігантську щелепу. Згодом знайшли уламок лопатки якоїсь невідомої тварини.

Незабаром на будівництво прибули спеціялісти. Вчені легко визначили, що знайдена щелепа вагою більше ніж двадцять кілограмів належить одній з вимерлих тварин — мамутові.

Ця знахідка являє великий інтерес для науки. Колись, давним - давно, на Донеччині в густих, непрохідних лісах жили мамути. Двісті тисяч років тому розпочався четвертинний період геологічної історії землі. На думку деяких учених, значна частина України в той період майже дев'ять разів вкривалась льодовцями. А професор І. Г. Підоплічко, який займався дослідженням кісток, знайдених на будівництві каналу Північний Донець - Донбас, висловлює думку, що в четвертинний період землі України взагалі не вкривались льодовцями. На території, яку тепер займають Сталінська, Київська, Кіровоградська та інші області, серед степів, порослих травами, та в лісах жили мамути.

Щелепа і уламок лопатки, знайдені біля Райгородської греблі — яскравий доказ того, що в прадавні часи в тих місцевостях мешкали мамути, кістки яких знаходяться нині під час розкопів.

Т. Зопорожець.

Ніксон поїде в листопаді до Европи

Вашинґтон. — З добре поінформованих джерел повідомляють, що віце-президент Ричард М. Ніксон при кінці листопада цього року поїде на коротку візиту до Европи. Тепер віце-президент перебуває на відпочинку разом із своєю родиною. 26-го листопада Ніксон має бути на посвяченні нової американської каплиці в Англіканській Катедрі св. Павла в Лондоні. Звідтам він поїде в коротку подорож доброї волі по Европі. Цього року віце-президент відбув подорож доброї волі по державах Латинської Америки, в 1957 році він відбув тритижневу подорож по Африці і після того відвідав Рим, а ще давніше відвідував Далекий Схід, Центральну Америку.

Короткі Вістки

● **Московська „Правда"** обурена, що в Юґославії, замість з радістю й парадами вітати совєтських туристів, митні урядовці дбайливо обшукують їх та їхні валізи.

● **У Південній Кореї** померло від сплячки 500 осіб. Для поборювання цієї недуги, з Америки приїхали вчені й лікарі. Армія бере активну участь у масовому винищуванні москітів—поширювачів сплячки.

● **Англійська поліція на Кипрі** провела 1,300 заарештованих грецьких юнаків перед трьома англійськими жінками та одним замаскованим греком, які були свідками убивства на вулиці англійського вояка, коли той вертався з крамниці до свого авта. Це була третя англійська жертва терору кипрських греків. Невідомо, чи ті свідки розпізнали серед показаних їм юнаків атентатчика.

● **У Польщі** всі переконані, що з початком нового шкільного року ,коли 4,500,000 учнів явилися до народних шкіл, зросте напруження між Церквою і комуністичною владою. Церква домагається права навчання релігії в школах і допущення в характері катехетів 2,300 освічених монахів, але уряд не признає цим монахам учительських кваліфікацій. Уряд закидає Церкві, що вона нібито моральним натиском примушує також невіруючих батьків посилати дітей на науку релігії. І вимагає усунути зі шкільних кляс хрести, що їх вішають на стінах учні.

● **Статистичне бюро** стверджує, що зубна пльомба в Сан Франсіско, Каліфорнія, коштує 7.14 доляра, а в Ню Йорку — 5.17.

РЕКОРДОВА ЗНИЖКА БРАЗИЛІЙСЬКОЇ ВАЛЮТИ

Ріо де Жанейро. — При кінці серпня бразилійське крузейро обнизилося до рекордової низини, і за одного доляра треба було платити аж 151 крузейрів. 21-го серпня один доляр коштував 140 круз., а рік тому 72. Банкіри передбачують, що за один доляр треба буде платити 300 круз., бо уряд купує 20 мільйонів долярів, щоб можна було імпортувати автомобілі ззакордону.

ВАСИЛЬ ПАВУКЕВИЧ, член Т-ва „Січ", Від. 170 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., помер дня 24-го серпня 1958 р., на 65-му році життя. Покійний народ. в с. Синевідсько Вижне, пов. Стрий, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Юлію, 3 синів, Богдана, Ярослава і Володимира, та 6 внуків. Похорон відбувся з пох. заведення до греко-кат. церкви св. Петра і Павла, при участи Родини і Членів Відділу, а опісля на вічний спочинок на Holy Cross. — В. Н. П!

І. Грабар, секр.

ТЕОДОР ФИЛИПС, помер дня 14-го серпня 1958 р. в шпиталі Ганемен, по довгій хворобі. Покійний народився у Вержбянах, пов. Камінка Струмилова, Зах. Україна. Прожив 77 років. У великому смутку полишив дружину, сина, доньку і 2 внуків. Належав до Т-ва „Мир", Відд. 324 і був довголітнім і примірним членом УНС. При співучасті членів Родини, членів Т-ва „Мир" та Знайомих був похований на Fox-Chase дня 19-го серпня. Нехай земля буде Йому легкою!

І. Струк, секр.

ТЕОДОР ВАЛЕҐА, довголітній член Б-ва св. Петра і Павла, Відд. 81 УНСоюзу в Куртіс Бай, Мд., помер дня 1-го серпня 1958 р., проживши поверх 70 років. Покійний народився в с. Зарваниця, пов. Підгайці, Зах. Україна. Полишив у глибокому смутку сина Йосифа. Похорон відбувся 5-го серпня 1958 р., з пох. заведення до церкви св. Афанасія, при участі Родини, Приятелів і Членів Б-ва. — В. Н. П!

В. Блавцяк, секр.

Кость ҐАВЛІЧИНСЬКИЙ, довголітній член 301 Від. УНСоюзу, ім. Д. Вітовського в Шикаґо, помер дня 9-го серпня 1958 р., на 71-му році життя. Покійний нар. 1887 р., в селі Княжолуки, пов. Долина, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Офатину, сина Василя, доньку Анну, зятя Йосифа, внучку Джоену та багато приятелів і найомих. Похорон відбувся 12-го серпня, із пох. заведення до православної церкви св. Володимира, а опісля на цвинтар в Елмвуд Парку. — В. П. П!

М. Кришталь, фін. секр.

ТЕРЕСА ПАНЬКЕВИЧ, довголітня членкиня Т-ва „Клюб Поступовий", Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., померла 20-го серпня 1958 р., на 70-му році життя. Покійна походила зі с. Руське Село, пов. Перемишль, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1927 р. Покійна полишила у смутку 5 синів, одну доньку, 3 сестри, одного брата, 9 внуків та одного правнука. Похорон відбувся 23-го серпня 1958 р., з пох. заведення І. Ковальчика, до укр. кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery, N. Arlington, N. J. — В. П. П!

П. Костик, секр.

РОЗШУКИ

Стефан Ігнатюк пошукує у важливій справі стрийну **МАРІЮ ІГНАТЮК**, родом зі с. Березів Середній, пов. Коломия. — Виїхала до ЗДА перед першою світовою війною. Хто знає її або вона сама, прошу писати на адресу:

Stefan IHNATIUK
615 North Street
Rochester 5, N. Y.

Пошукується **АННУ КОЗЛОВСЬКУ** з дому Матійців, нар. 1890 р. с. Белеїв, пов. Долина, дружину Александра, замешкалу перед війною в Ню Йорку. — Belmont Ave. 104. Зголошуватися:

Mrs. Tekla JEZUSKO
2616 a Michigan Avenue
St. Louis, Missouri

Польках Пелягія пошукує своїх знайомих: Зенона **КОВАЛЬСЬКОГО** і Якова **ШУМЕЛДУ**. Писати на адресу:

Pelagia PELESZOK
Bialogard
ul. Wojska Polskiego 2
(u P. Wiorow)
Poland

Марія Піхо пошукує свого брата, **СТЕФАНА ГОЛОВЧАКА**, зі села Воютичі (Сторонське), пов. Самбір, Зах. Україна. Хто знав би про його долю, або він сам, прошу зголоситися на адресу:

Maria PICHO
1000 Mount Curve Ave.
Minneapolis 5, Minnesota

Коли Ви вважаєте себе політичним еміґрантом — амбасадором України, то знаєте про великий вклад Українського Народного Союзу в змаганнях за права України та українців, Ви напевно свідомі обов'язку бути членом цієї організації.

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ".
81-83 Grand Street
(P. O Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ______

Ім'я і прізвище ______

Адреса ______

______

Моя НОВА адреса така:

Ім'я і прізвище ______

Адреса ______

Адреса ______

______

ТАРЗАН, ч. 4121. Одчайдуш на юрба.

Приголомшені трагедією, чоловіки пішли далі до міста Кінду, де їх незабаром стурбувало замішання в доках.

Десятки людей, які чекали тут, посунули до човна. — Даємо 500, Легкий!, кричали вони. — Що завгодно, тільки заберіть нас на пониззя.